

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Навчально-методичного центру цивільного
захисту та безпеки життєдіяльності
Івано-Франківської області
Протокол № 5 від 18.11.2016р.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Тема: Дії чергового диспетчера у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.

Навчальна мета: вивчення порядку дій чергового диспетчера при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій, формування вмій та навичок необхідних диспетчерові під час виконання завдань за призначенням.

Укладач: Павелко А.Й. – начальник циклу практичної підготовки обласних та міста Івано-Франківська курсів удосконалення керівних кадрів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Івано-Франківської області, підполковник служби цивільного захисту.

Дидактичне забезпечення:

- 1) план проведення заняття;
- 2) методична розробка;
- 3) технічні описи, настанови та інструкції з експлуатації технічних засобів радіаційної та хімічної розвідки.

Матеріально-технічне забезпечення: техніка та прилади радіаційної та хімічної розвідки.

Місце проведення: робоче місце чергового диспетчера.

Навчальні питання та розрахунок часу

№ з/п	Навчальні питання	Час, хв.	Метод проведення
<i>I</i>	<i>Організаційна частина</i>	<i>5</i>	
<i>II</i>	<i>Основна частина</i>	<i>80</i>	
	Вступ	5	
1.	Облаштування робочого місця чергового диспетчера.	15	розповідь, показ, вправа

2.	Проведення спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки	15	вправа
3.	Порядок дій чергового диспетчера при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій	15	вправа
4.	Прогнозування та оцінка обстановки	15	розповідь, показ, вправа
5.	Ведення документації чергового диспетчера з радіаційного та хімічного спостереження	15	розповідь, показ, вправа
III	<i>Завершальна частина, висновки, відповіді на запитання</i>	5	розповідь

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ

Починаються заняття з перевірки наявності слухачів, їх підготовки до заняття. Оголошується тема, навчальна мета та навчальні питання.

У вступі керівник заняття має підкреслити, що черговий диспетчер є посадовою особою, яка першою отримує повідомлення про виникнення надзвичайної ситуації і від її подальших дій залежить життя та здоров'я людей, які можуть опинитись у зоні надзвичайної ситуації.

З метою перевірки знань доцільно задати слухачам декілька контрольних запитань, наприклад:

- *Що таке радіаційне та хімічне спостереження?*
- *Для чого призначений ВПХР?*
- *Для чого проводиться дозиметричний контроль?*
- *Як проводиться прогнозування хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах?*

Після цього відпрацьовуються навчальні питання.

При вивченні першого питання показати облаштування робочого місця чергового диспетчера. Використовувати метод розповіді та метод показу. Задати слухачам запитання: Яким засобами обладнано Ваше робоче місце чергового диспетчера?

При вивченні другого питання розповісти слухачам про порядок проведення спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки. Окремо зупинитись на питаннях щодо допустимих потужностей еквівалентної та експозиційної дози. Показати прилади для ведення радіаційного спостереження. Пояснити питання хімічного спостереження. Застосовувати методи розповіді та показу та тренінгу.

Під час вивчення третього питання розповісти слухачам про порядок дій чергового диспетчера при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій. Застосовувати методи розповіді та показу. Черговий диспетчер підприємства розповідає про особливості дій диспетчера на даному підприємстві.

У четвертому навчальному питанні нагадати слухачам про методику прогнозування та оцінки хімічної обстановки у разі виникнення аварій з виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин на промислових об'єктах і транспорті. Застосовувати методи розповіді, показу, ситуаційного аналізу.

При вивченні п'ятого питання на груповому занятті показати слухачам зразки документів та пояснити, як їх заповнювати. Використовувати технічні засоби навчання (мультимедійна апаратура) або роздатковий матеріал. Застосовувати методи розповіді та показу.

Завершуючи заняття необхідно зробити короткий підсумок, де узагальнюються знання і навички, отримані слухачами під час навчання.

ХІД ТА ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ВСТУП

Планування та організація заходів цивільного захисту на всіх рівнях залежить від своєчасного виявлення загроз, прогнозування та оцінки небезпечних факторів, оповіщення та інформування працівників підприємств, установ, організацій, непрацюючого населення та посадових осіб органів управління та сил цивільного захисту.

Важлива роль у реалізації зазначених заходів належить працівникам чергово-диспетчерських служб. Від своєчасності та правильності їх дій залежить успіх заходів цивільного захисту.

1. ОБЛАШТУВАННЯ РОБОЧОГО МІСЦЯ ЧЕРГОВОГО ДИСПЕТЧЕРА.

Для виконання завдань під час виникнення аварії з НХР на робочому місці чергового диспетчера ХНО мають бути розроблені такі документи та технічні засоби:

інструкція черговому диспетчеру ХНО про порядок дій у разі виникнення аварії з НХР (розробляється керівником ХНО з урахуванням особливостей об'єкта

і затверджується начальником спеціально уповноваженого територіального органа виконавчої влади, до компетенції якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, на території якого знаходиться ХНО;

табло чергового диспетчера ХНО;

текст звернення до персоналу об'єкта та осіб, яких сповіщає черговий диспетчер;

засоби індивідуального захисту.

З метою прискорення оцінки обстановки, яка складається у разі виникнення аварії з НХР, на ХНО розробляється табло чергового диспетчера ХНО.

Табло чергового диспетчера ХНО (далі – табло) оформлюється на стенді розміром не менше 1,8 X 2,0 метра.

На табло у вигляді детальної схеми наносяться:

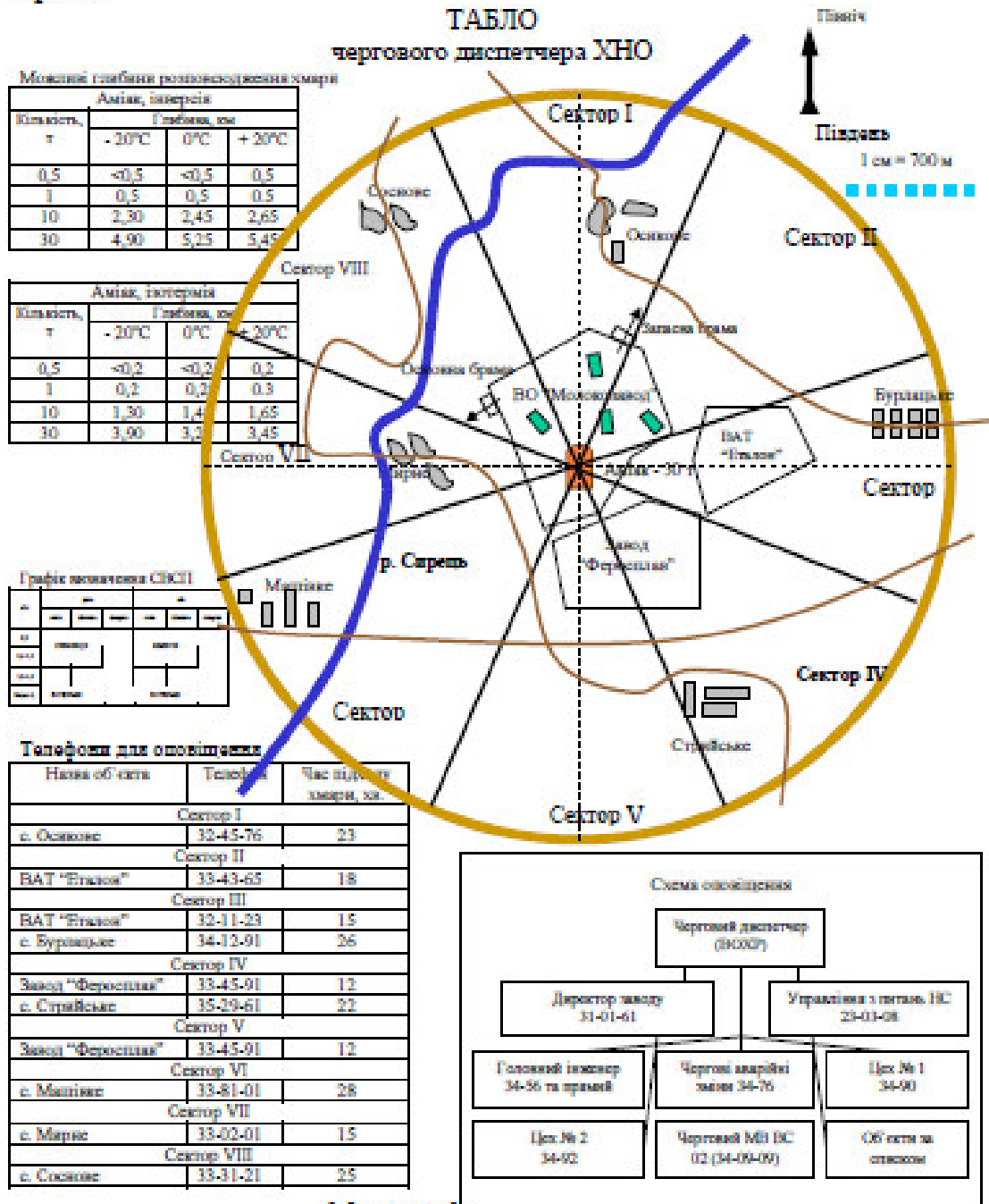
- межі зони можливого хімічного забруднення з розбивкою за секторами (див. зразок табло);
- усі технологічні будинки ХНО, де працюють люди;
- місця зберігання НХР з указівкою кількості ємкостей на цих місцях та об'ємом кожної ємкості;
- підприємства, установи та організації, які розташовані в зоні можливого хімічного забруднення на всю глибину цієї зони.

Якщо на одному табло неможливе детальне розташування території ХНО і території, яка опиняється у ЗМХЗ, то робиться окремо табло для ХНО і окремо для цієї території. На табло може бути розміщено будь-яку додаткову інформацію, яка дає змогу скоротити термін прийняття рішення черговим диспетчером.

На території хімічно небезпечного об'єкта має бути встановлений показчик напрямку вітру, який можна побачити з робочого місця чергового диспетчера. Підприємства, які зберігають НХР в ємкостях з одиничним максимальним об'ємом більше 30 тонн, повинні мати метеостанцію або прилад для автоматичного визначення напрямку і швидкості вітру.

Зразок

Малюнок 1

Для ведення радіаційного та хімічного спостереження використовуються:

прилади радіаційної розвідки – для спостереження за радіаційною обстановкою (стаціонарні), з граничним рівнем інформації 0,05 мР/год (0,5 мкЗв/год), і визначення потужності експозиційної (поглиненої) дози в діапазоні від фонових значень до значень не менше 100 Р/год (1 Зв/год) (переносні);

спеціальні прилади хімічної розвідки – для визначення типу або виду небезпечної хімічної речовини (переносні автоматичні або ручні);

прилади хімічної розвідки – для визначення спеціальних отруйних речовин у разі їх застосування злочинцями як терористичні (переносні автоматичні або ручні).

Для ведення постійного радіаційного спостереження диспетчерські служби застосовують дозиметричні прилади (стаціонарні чи переносні), які мають автоматичну сигналізацію при перевищенні запрограмованих порогових рівнів (інформаційне табло ІТ-09Т, дозиметри-радіометри МКС-05 «ТЕРРА», МКС-У, МКС-1Е, дозиметри ДКГ-21).

Стаціонарні та переносні газоаналізатори

Інформаційне табло ІТ-09Т

Дозиметр-радіометр МКС-У
«Терра»

Дозиметр-радіометр МКС-05

Усі прилади повинні бути в робочому стані та регулярно перевірятися у встановлений для них термін.

За періодичне обстеження приладів та підтримку їх у робочому стані з числа працівників об'єкта призначаються відповідальні особи.

Стан роботи та комплектності приладів оцінюється черговими під час приймання чергування. У разі виходу з ладу приладів радіаційної або хімічної розвідки черговий об'єкта негайно інформує відповідальну особу.

На випадок виходу з ладу приладів радіаційного та хімічного контролю на об'єкті може створюватися запас таких приладів, які теж підлягають повірці в установлені терміни.

Експлуатація приладів здійснюється відповідно до технічних описів та інструкцій з експлуатації (керівництв, настанов з експлуатації).

З метою утримання на належному рівні якості вимірювального обладнання для дозиметричного контролю повинна здійснюватися періодична (в установленні терміни) метрологічна атестація (повідка) всіх інструментальних засобів дозиметричного контролю.

Технічне обслуговування засобів дозиметричного контролю здійснюється територіальними органами Держстандарту, а також атестованими та акредитованими хіміко-радіометричними лабораторіями та ремонтно-градуювальними пунктами ДСНС України.

2. ПРОВЕДЕННЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЩОДО ОЦІНКИ РАДІАЦІЙНОЇ ТА ХІМІЧНОЇ ОБСТАНОВКИ.

Радіаційне та хімічне спостереження на об'єкті, який має диспетчерську службу з режимом цілодобового чергування.

Для здійснення радіаційного та хімічного спостереження на об'єкті складається схема території у межах зони відповідальності.

За безпосереднє виконання заходів щодо радіаційного та хімічного спостереження в зоні відповідальності відповідає черговий об'єкта.

У ході приймання-передавання зміни черговий об'єкта, який заступає на чергування, повинен ознайомитись з обстановкою в зоні відповідальності, записами в журналі радіаційного та хімічного спостереження, а також візуально оглянути цілісність приладів та практично перевірити їх роботу. Кожен прилад повинен мати у своєму комплекті інструкцію з використання та технічний паспорт.

Обсяг заходів щодо здійснення радіаційного та хімічного спостереження залежить від режимів функціонування єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.

У режимі **повсякденної діяльності** – ведення диспетчерськими службами у межах зони відповідальності постійного приладового контролю (за допомогою стаціонарних приладів) за станом довкілля щодо індикації перевищень фонові потужності експозиційної (поглиненої) дози (за радіаційною обстановкою) та періодичний візуальний контроль за станом довкілля щодо випадків появи аномальних явищ на ґрунті, в інших об'єктах довкілля у вигляді нехарактерного пофарбування, запаху, диму, туману тощо (без точного визначення типу отруйних або небезпечних хімічних речовин) (за хімічною обстановкою). Радіаційне та хімічне спостереження у цьому випадку здійснюється 4 рази на добу (5.00, 11.00, 17.00, 23.00).

У режимі **підвищеної готовності – посилення роботи**, із залученням додаткових сил та засобів, пов'язаної з веденням спостережень за радіаційною та хімічною обстановкою в зонах відповідальності та в інших небезпечних зонах залежно від обстановки, прогнозування наслідків надзвичайної ситуації. Терміни, кількість та місця спостережень визначаються безпосередньо за фактом події та залежно від обстановки.

Зона відповідальності – це визначена територія, на якій здійснюється радіаційне та хімічне спостереження відповідно до встановлених завдань та регламенту.

У режимі **діяльності за надзвичайних ситуацій** – здійснення постійного спостереження за радіаційною та хімічною обстановкою в зонах надзвичайних ситуацій. Терміни, кількість та місця спостережень визначаються безпосередньо за фактом події та залежно від обстановки.

У разі спрацювання стаціонарних приладів індикації фонові потужності експозиційної (поглиненої) дози вище 0,05 мР/год, появи аномальних явищ (кольорової хмари або підозрілих крапель на ґрунті, рослинах, поверхнях будівель) у межах зони відповідальності або одержання інформації про можливе радіаційне або хімічне забруднення черговий об'єкта за допомогою переносних приладів радіаційної (для визначення точних значень потужності експозиційної /поглиненої/ дози) або хімічної (для визначення типу небезпечних хімічних речовин) розвідки у межах зони відповідальності уточнює обстановку, здійснює відбір проб і протягом 15 хвилин з моменту виявлення небезпеки інформує керівництво об'єкта та оперативного чергового територіального підрозділу МНС (далі – оперативний черговий) за визначеним номером телефону, уточнює метеорологічні дані через оперативного чергового, які використовує для підготовки інформації, і протягом 2 годин надсилає до оперативного чергового письмове повідомлення за формою 1/МНС.

Отримані за результатами власних вимірів дані про стан радіаційної та хімічної обстановки черговий об'єкта заносить у журнал радіаційного та хімічного спостереження.

У разі виявлення радіаційного забруднення найбільш і найменш забруднені місця позначаються на місцевості як реперні точки, де надалі

здійснюються контрольні виміри потужності експозиційної дози і відбираються проби забрудненого ґрунту.

У разі необхідності керівництво об'єкта вводить на об'єкті відповідний режим діяльності.

3. ПОРЯДОК ДІЙ ЧЕРГОВОГО ДИСПЕТЧЕРА ПРИ ЗАГРОЗІ ТА ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

У разі аварії з викидом (виплеском) небезпечних хімічних речовин на хімічно небезпечному об'єкті черговий цього об'єкта виконує свої функції згідно з інструкцією чергового диспетчера ХНО про порядок дій у разі виникнення аварії з НХР, розробленої на виконання Методики

прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті, затвердженої спільним наказом МНС, Мінагрополітики, Мінекономіки та Мінекоресурсів від 27.03.2001 № 73/82/64/122, який зареєстровано в Мін'юсті 10.04.2001 за № 326/5517.

Під час виникнення аварії з небезпечними хімічними речовинами на ХНО робітники, які безпосередньо здійснюють технічну експлуатацію апаратів та обладнання, де використовуються НХР (далі – робітник), сповіщають про виникнення аварії з НХР чергового диспетчера та чергову зміну охорони або особу, яка виконує зазначені обов'язки (далі – черговий диспетчер) ХНО, по прямим телефоном, установленим безпосередньо на робочому місці.

На робочому місці робітника повинна бути схема виклику чергових аварійних змін. Після закінчення оповіщення робітник виконує свої обов'язки відповідно до порядку, викладеному в робочій інструкції та плані локалізації і ліквідації аварій.

Черговий диспетчер ХНО, отримавши повідомлення про аварію з НХР, повинен негайно сповістити персонал ХНО, оперативному черговому спеціально уповноваженого територіального органа виконавчої влади, до компетенції якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій (далі – оперативний черговий), міський (районний) відділ внутрішніх справ, а також спеціальні (аварійно-рятувальні) служби, що залучаються до проведення робіт в умовах аварії з НХР, та керівників

(чергових диспетчерів) підприємств, установ і організацій, які потрапляють у зону можливого хімічного забруднення.

Сповіщення на ХНО організовується відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 лютого 1999 р. № 192 “Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв’язку у надзвичайних ситуаціях”.

Порядок дій оперативних чергових визначається інструкціями та планами реагування на надзвичайні ситуації.

Для виконання завдань під час виникнення аварії з НХР на робочому місці чергового диспетчера ХНО мають бути розроблені такі документи та технічні засоби:

інструкція черговому диспетчеру ХНО про порядок дій у разі виникнення аварії з НХР (розробляється керівником ХНО з урахуванням особливостей об’єкта і затверджується начальником спеціально уповноваженого територіального органа виконавчої влади, до компетенції якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, на території якого знаходиться ХНО;

табло чергового диспетчера ХНО;

текст звернення до персоналу об’єкта та осіб, яких сповіщає черговий диспетчер;

засоби індивідуального захисту.

На території хімічно небезпечного об’єкта має бути встановлений показчик напрямку вітру, який можна побачити з робочого місця чергового диспетчера. Підприємства, які зберігають НХР в ємкостях з одиничним максимальним об’ємом більше 30 тонн, повинні мати метеостанцію або прилад для автоматичного визначення напрямку і швидкості вітру.

Для звернення уваги персоналу ХНО та населення навколо об’єкта в разі виникнення аварії з НХР на території ХНО встановлюється сирена, яку в цьому разі вмикає черговий диспетчер ХНО.

Порядок виявлення (індикації) НХР та визначення меж зон хімічного забруднення здійснюється згідно з планом локалізації та ліквідації аварій, який розробляється відповідно до Закону України від 18 січня 2001 року № 2245-III “Про об’єкти підвищеної небезпеки”.

4. ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ОЦІНКА ОБСТАНОВКИ

Прогнозування та оцінка обстановки у разі виникнення аварії з виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин проводяться відповідно до Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті, затвердженої спільним наказом МНС, Мінагрополітики, Мінекономіки та Мінекоресурсів від 27.03.2001 № 73/82/64/122, який зареєстровано в Мін'юсті 10.04.2001 за № 326/5517.

Таблиця 8

Глибина розповсюдження хмари забрудненого повітря у разі аварії на хімічно небезпечних об'єктах та транспорті, км

Кількість НХР, г	Температура, °С	І Н В Е Р С І Я												
		Х Л О Р					А М І А К							
		швидкість вітру, м/с												
		1	2	3	4	5	10	1	2	3	4	5	10	
0,5	-20	2,65	1,65	1,45	1,30									
	0	2,85	1,85	1,55	1,40									
	+20	3,15	2,05	1,65	1,50									
1,0	-20	4,25	2,70	2,15	1,90									
	0	4,65	2,90	2,30	2,05									
	+20	4,80	3,00	2,40	2,10									
3,0	-20	8,35	5,10	3,95	3,35			1,15	0,80	0,65	0,55			
	0	8,75	5,30	4,15	3,50			1,25	0,85	0,70	0,60			
	+20	9,20	5,60	4,35	3,70			1,30	0,90	0,75	0,65			
5,0	-20	11,8	6,90	5,30	4,50			1,50	1,00	0,85	0,75			
	0	12,2	7,30	5,60	4,70			1,60	1,10	0,95	0,85			
	+20	12,8	7,60	5,80	4,90			1,65	1,15	1,00	0,90			
10	-20	17,7	10,4	7,90	6,60			2,30	1,50	1,20	1,05			
	0	18,5	10,9	8,30	6,90			2,45	1,55	1,30	1,15			
	+20	19,3	11,3	8,60	7,20			2,65	1,75	1,45	1,25			
20	-20	27,1	15,7	11,8	9,80			3,80	2,35	1,90	1,60			
	0	28,3	16,4	12,3	10,2			4,05	2,55	2,05	1,80			
	+20	29,7	17,2	12,9	10,7			4,30	2,70	2,15	1,90			
30	-20	35,0	20,1	15,0	12,4			4,90	3,05	2,40	2,10			
	0	36,7	21,0	15,7	12,9			5,25	3,25	2,60	2,25			
	+20	38,5	22,0	16,4	13,5			5,45	3,40	2,70	2,35			
50	-20	48,2	27,3	20,3	16,6			6,60	4,05	3,20	2,85			
	0	50,4	28,6	21,2	17,3			6,85	4,20	3,30	2,95			
	+20	52,9	30,0	22,1	18,1			7,20	4,40	3,45	3,05			
70	-20	59,9	33,7	24,8	20,3			8,10	4,95	3,85	3,25			
	0	62,6	35,2	25,9	21,1			8,45	5,15	4,00	3,40			
	+20	65,6	36,8	27,1	22,0			8,90	5,45	4,20	3,60			
100	-20	75,0	41,9	30,8	25,0			10,2	6,20	4,75	3,95			
	0	78,7	43,8	32,1	26,1			10,8	6,50	5,00	4,15			
	+20	82,2	45,9	33,6	27,2			11,3	6,75	5,20	4,35			
300	-20	149	81,6	59,2	47,8			20,1	11,8	9,00	7,40			
	0	156	85,4	61,9	49,9			21,0	12,4	9,30	7,70			
	+20	164	89,5	64,8	52,2			21,9	12,9	9,70	8,00			

Методика прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті (далі – Методика) призначена для прогнозування масштабів забруднення при аваріях з небезпечними хімічними речовинами (далі – НХР) на промислових об'єктах, автомобільному, річковому, залізничному і трубопровідному транспорті і може бути використана для розрахунків на морському транспорті, якщо хмара НХР при аварії на ньому може дістати прибережної зони, де

мешкає населення.

Методика застосовується тільки для НХР, які зберігаються у газоподібному або рідкому стані під тиском і які в момент викиду, виливу переходять в газоподібний стан і створюють первинну або вторинну хмару НХР.

Методика передбачає проведення розрахунків для планування заходів щодо захисту населення тільки на висотах до 10 м над поверхнею землі (приземному шарі повітря).

Методика подається у вигляді таблиць, що виключає довгі розрахунки і дозволяє оперативно здійснювати прогнозування масштабів забруднення.

Довгострокове (оперативне) прогнозування

Для довгострокового (оперативного) прогнозування використовуються наступні дані:

загальна кількість НХР для об'єктів, які розташовані у небезпечних районах (на воєнний час та для сейсмонебезпечних районів тощо). У цьому випадку приймається розлив НХР “вільно”;

кількість НХР в одиничній максимальній технологічній ємкості для інших об'єктів. У цьому випадку приймається розлив НХР “у піддон” або “вільно” залежно від умов зберігання НХР;

метеорологічні дані: швидкість вітру у приземному шарі – 1 м/с, температура повітря 20⁰С, ступінь вертикальної стійкості повітря (СВСП) – інверсія, напрямок вітру не враховується, а розповсюдження хмари забрудненого повітря приймається у колі 360⁰;

середня щільність населення для цієї місцевості;

площа зони можливого хімічного забруднення (ЗМХЗ) $S_{(ЗМХЗ)}=3,14*Г^2$;

площа прогнозованої зони хімічного забруднення (ПЗХЗ) $S_{(ПЗХЗ)}=0,11*Г^2$;

ступінь заповнення ємкості (ємностей) приймається 70% від паспортного об'єму ємкості;

ємкості з НХР при аваріях руйнуються повністю;

при аваріях на продуктопроводах (аміакопроводах тощо) кількість НХР, що може бути викинута, приймається за її кількість між відсікателями (для продуктопроводів об'єм НХР приймається 300-500 тонн);

заходи щодо захисту населення більш детально плануються на глибину зони можливого хімічного забруднення, яка утворюється протягом перших 4 годин після початку аварії.

Аварійне прогнозування

Аварійне прогнозування здійснюється під час виникнення аварії за даними розвідки для визначення можливих наслідків аварії і порядку дій в зоні можливого забруднення.

Для аварійного прогнозування використовуються такі дані:

загальна кількість НХР на момент аварії в ємкості (трубопроводі), на якій виникла аварія;

характер розливу НХР по підстильній поверхні (“вільно” або “у піддон”);

висота обвалування (піддону);

реальні метеорологічні умови: температура повітря (°С), швидкість (м/с) і напрямок вітру у приземному шарі, ступінь вертикальної стійкості повітря СВСП (інверсія, конвекція, ізотермія);

середня щільність населення для місцевості, над якою розповсюджується хмара НХР;

площа зони можливого хімічного забруднення (ЗМХЗ);

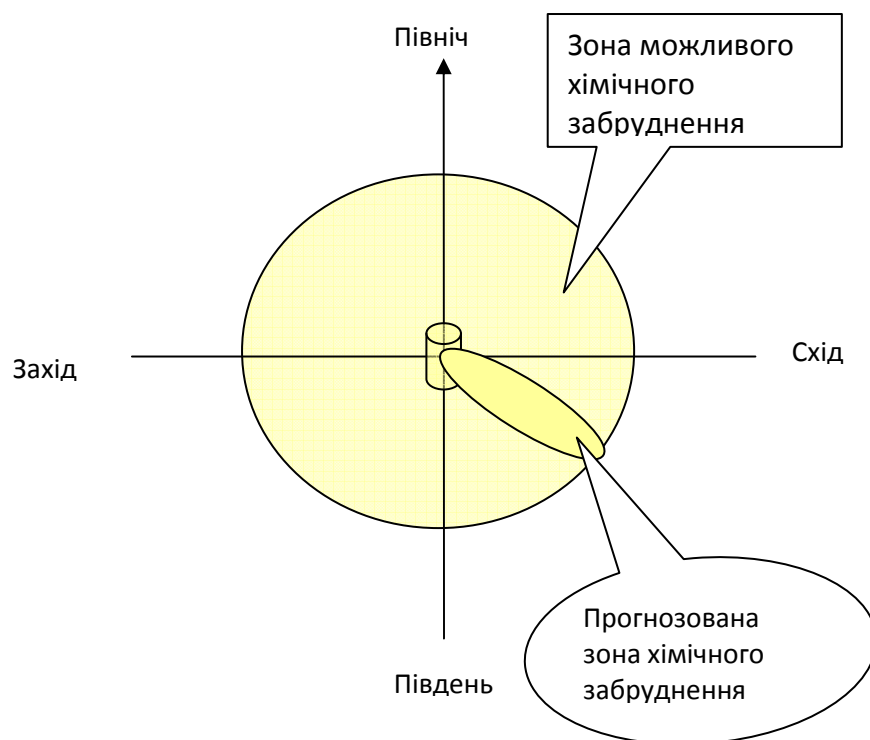
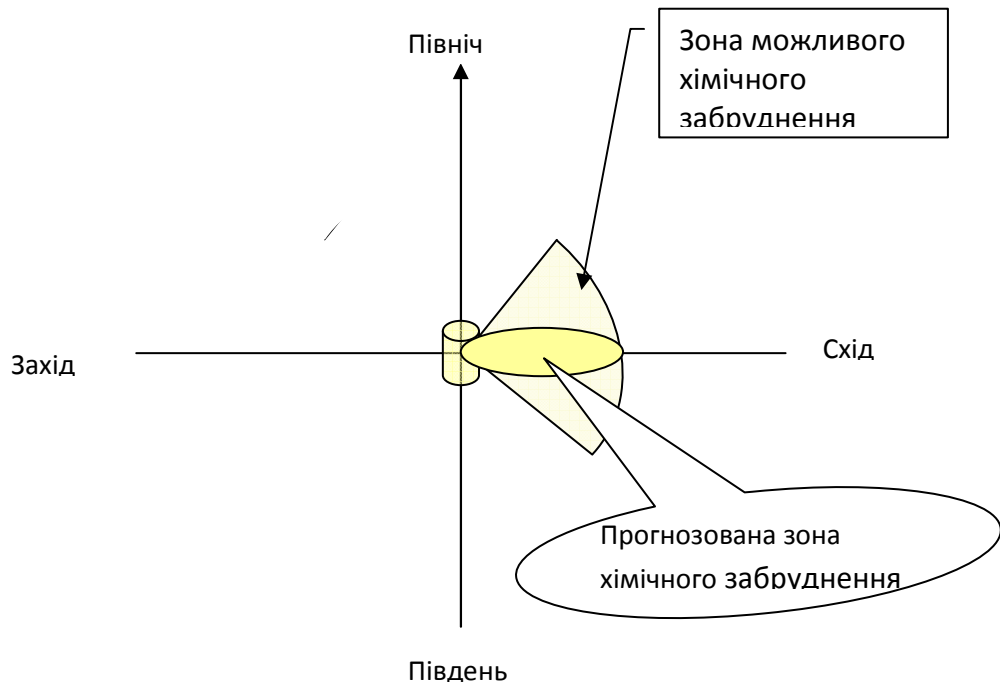
площа прогнозованої зони хімічного забруднення (ПЗХЗ)

прогнозування здійснюється на термін не більше ніж на 4 години, після чого прогноз має бути уточнений.

Коефіцієнт φ , який залежить від швидкості вітру

м/с	< 1	1	2	> 2
φ	360	180	90	45

Для оперативного планування приймається $\varphi=360^0$

5. ВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЧЕРГОВОГО ДИСПЕТЧЕРА З РАДІАЦІЙНОГО ТА ХІМІЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Документація з питань радіаційного та хімічного спостереження:

наказ про організацію радіаційного та хімічного спостереження

схема оповіщення;

положення про диспетчерську службу (функціональні обов'язки чергового диспетчера);

табелі оснащення засобами радіаційного та хімічного захисту;

обов'язки начальника ПРХС (диспетчерської служби, що веде РХС);

обов'язки чергового спостерігача ПРХС (диспетчерської служби, що веде РХС);

інструкція щодо порядку організації і проведення радіаційного та хімічного спостереження;

карта району (план міста).

До звітних документів РХС належать:

журнал радіаційного та хімічного спостереження;

копії повідомлень про факт забруднення довкілля небезпечними хімічними та радіоактивними речовинами від ПРХС і ДС (форма 1/МНС).

Форма №1/МНС

ПОВІДОМЛЕННЯ

про факт виявлення концентрації небезпечних хімічних речовин вище фонових значень і потужності експозиційної (поглиненої) дози вище 0,05 мР/год, а також випадків появи аномальних явищ (кольорової хмари або підозрілих крапель на ґрунті, рослинах, поверхнях будівель)

(назва об'єкта)

Місце виявлення події, (адреса або координати)	Дата виявлення факту події	Час виявлення факту події	Виявлені масштаби події (площа, розміри зони забруднення)	Характер події (що виявлено або рівень потужності дози на місцевості, особливості зовнішнього вигляду, кольору, впливу на навколишнє середовище тощо)	Кого оповіщено	Напрямок поширення (розповсюдження) події	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8

Черговий _____
(назва об'єкта підпис П.І.Б.)

ЖУРНАЛ
 радіаційного та хімічного спостереження
 (зразок заповнення)

№ п/п	Метеорологічна обстановка станом на (дата, час)	Дата спостереження, час проведення вимірів	Потужність експозиційної дози випромінювання	Вид, тип небезпечної хімічної речовини та тип приладу	Кого повідомлено, час повідомлення	Місце проведення вимірювання	Прізвище, ім'я та по-батькові чергового	Підпис
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	20.02.02 14.00 Вітер: південний, 2 м/с, СВСП – ізотермія	20.10 02 05.00	20 мкР/год			Територія ТОВ «Хімпром» м.Івано-Франківськ	Захаренко Віталій Іванович	
2	-- //--	20.10 02 11.00	19 мкР/год			Територія ТОВ «Хімпром» м.Івано-Франківськ	Захаренко Віталій Іванович	
3	20.02.02 1.00 Вітер: південний, 4 м/с, СВСП – інверсія	21.10 02 17.00	1 Р/год		оперативного чергового управління з питань НС, 21.10.02 в 1.10	Територія ТОВ «Хімпром» м.Івано-Франківськ	Захаренко Віталій Іванович	

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

Якими засобами має бути обладнане робоче місце чергового диспетчера?

Як проводиться радіаційне та хімічного спостереження диспетчерською службою (черговим диспетчером)?

Який порядок дій чергового диспетчера в разі виникнення аварії з виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин?

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс Цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
2. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001р. № 2245-III.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015р. № 469 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013р. № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.1999 р. № 192 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях».
7. Наказ МНС України від 06.08.2002р. № 186 «Про введення в дію Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 серпня 2002 р. за № 708/6996.
8. Наказ МНС України, Міністерства аграрної політики України, Міністерства економіки України, Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.03.2001р. № 73/82/64/122 «Про затвердження Методики прогнозування наслідків впливу (викиду) НХР при аваріях на промислових об'єктах і транспорті». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.04.2001 р. за № 526/5517.
9. Наказ МНС України від 15.08.2007р. № 557 «Правила техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях».
10. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2007. – 487 с.